

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки і підприємництва**

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

Зайончковський В'ячеслав Павлович

УДК К 339.5:337.431

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ДП «БЛОКОРОВИЦЬКИЙ ЛІСГОСП»»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»**

**Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр», кваліфікаційна
робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело**

В.П. Зайончковський

Керівник роботи:

Валінкевич Н.В.

д.е.н., професор кафедри

інноваційного підприємництва

та інвестиційної діяльності

Житомир – 2021

АНОТАЦІЯ

Зайончковський В.П. Напрями зростання конкурентоспроможності ДП «Білокоровицький лісгосп». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

Узагальнено та систематизовано поняття конкурентоспроможності підприємства. Обґрунтовано доцільність впровадження та використання прогресивних систем підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємства. Проведено аналіз господарської діяльності ДП «Білокоровицький лісгосп». Запропоновано проектне обґрунтування підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства та доведено його ефективність/

Ключові слова: конкурентоспроможність, підприємство, забезпечення, проект, ефективність, діяльність, обґрунтування, використання.

ANNOTATION

Zayonchkovsky V.P. Directions of competitiveness growth of the state enterprise «Belokorovitsky Forestry». - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 051 «Economics». – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The concept of enterprise competitiveness is generalized and systematized. The expediency of introducing and using progressive systems to increase the level of competitiveness of the enterprise's products is justified. The analysis of the economic activity of the state enterprise «Belokorovitsky forestry» is carried out. A project justification for increasing the level of competitiveness of the enterprise is proposed.

Keywords: competitiveness, enterprise, provision, project, efficiency, activity, justification, use.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА УМОВ ЇХ АНАЛІЗУ.....	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «БІЛОКОРОВИЦЬКИЙ ЛІСГОСП» КОРОСТЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	11
РОЗДІЛ 3. АЛЬТЕРНАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ УМОВ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДП «БІЛОКО- РОВИЦЬКИЙ ЛІСГОСП» КОРОСТЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	17
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	23
ДОДАТКИ.....	26

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Конкурентоспроможність підприємства є визначальним фактором його функціонування в довгостроковій перспективі та надає можливість отримання високих показників ефективності і досягнення поставлених цілей. Дослідження процесів конкурентоспроможності підприємства загалом та його продукції зокрема потребує детального аналізу і обґрунтування виходячи зі специфіки діяльності конкретного підприємства, оцінки його можливостей та прихованих резервів росту. Виявлення умов конкурентного зростання дає можливість підприємству отримувати додаткові доходи в порівнянні зі своїми конкурентами.

Мета і завдання роботи. Метою кваліфікаційного дослідження є узагальнення та систематизація методичних основ конкурентоспроможного розвитку підприємства, виявлення його можливих резервів та формування проектних альтернатив щодо можливостей його зростання. У відповідності до мети було сформовано та якісно вирішено наступні завдання: досліджено, систематизовано та обґрунтовано поняття конкурентоспроможності підприємства; проаналізовано методику оцінки конкурентоспроможності підприємств; проведено аналіз господарської діяльності об'єкта дослідження; запропоновано проектне обґрунтування альтернатив підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємства з оцінкою наведених пропозицій щодо умов їх сталого розвитку.

Предмет та об'єкт дослідження. Предметом кваліфікаційної роботи є переліки теоретичних розробок та практичних рекомендацій щодо можливих умов підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств а також можливих методик їх оцінки. Об'єктом предметного дослідження стало Державне підприємство «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області.

Методи дослідження. Основою використовуваної методики дослідження є монографічний метод та метод діалектичного пізнання наведених понять з позиції узагальнення та виявлення прикладного застосування в пізнанні

діяльності об'єкта дослідження. Для проведення якісного аналізу господарської діяльності підприємства було використано метод індукції та дедукції, аналізу та синтезу, статистико-економічний метод, графічний, табличний методи. Для встановлення взаємозв'язку між виявленням різних мір прояву конкурентоспроможності підприємства використано метод аналогії що дало змогу виявити приховані резерви росту конкурентоспроможності підприємства. З метою розробки проектних альтернатив та якісної оцінки їх ефективності щодо можливих напрямів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства було використано математичний, проектний, системний та метод моделювання економічних впливів що дало змогу спрогнозувати можливі напрями розвитку конкурентоспроможності підприємства на перспективу.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: Зайончковський В.П. Валінкевич Н.В. Напрями зростання конкурентоспроможності на підприємстві. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції : *Пріоритетні напрями розвитку економіки: наукові дискусії*. Поліський національний університет. Житомир. 2021. С. 38-41.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження в своєму практичному вираженні можуть бути використані як основа ефективного зростання рівня конкурентоспроможності в середньостроковій господарській перспективі для підприємств лісогосподарського спрямування та державної форми власності. Результати використаних методик оцінки конкурентоспроможності підприємства мають прикладний характер щодо їх використання в типових господарських структурах що якісно відображають міру та вектори розвитку рівня їх конкурентоспроможності в середньостроковій господарській альтернативі.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота містить зміст, анотації, вступ, 3 розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Робота містить 25 сторінок. Матеріал роботи викладено в 1 таблиці, 8 рисунках, та 6 додатках (розміщених на 6 сторінках). Список використаної літератури містить 32 джерела (розміщених на 3 сторінках).

Розділ 1. Теоретико-методичні основи конкурентоспроможності підприємств та умов їх аналізу.

В загальному розумінні та визначення поняття «конкуренція» характеризує змагання характерно однорідних виробників продукції за право її реалізації покупцям на певних умовах короткострокового або довгострокового господарського періоду. Даний процес виникає в умовах формування права вибору у покупця та наявності можливостей для реалізації умов конкурентної боротьби. Раціоналізація системи понять відносно тлумачення конкуренції виявляється через суб'єкт, об'єкт та предмет поняття (дод. А, рис. 1.1). прояви конкурентної боротьби охоплюють наступні рівні: мікро середовище – проявляється в межах підприємств однієї галузі з однотипними продуктами або послугами в межах формування цінових стратегії реалізації продукції та має швидкоплинний характер; міжгалузеве мезо середовище – виявляється між підприємствами різно спрямованих галузей, між товарами незамінних груп та має на меті встановлення цінових еквівалентів реалізаційної політики продукції даних галузей на середньозваженій фіксованій ціні; глобальне макро середовище – виявляється в регіональних аспектах або в межах країн та має на меті захоплення нових ринків збуту продукції або послуг, створення привілейованих умов ведення бізнесу, підвищення рівня життя населення окремих регіонів та ін. [10, с. 56-59].

Системи ринкового типу розвитку прагнуть до виявлення умов «чистої конкуренції» при яких значна кількість продавців (підприємств) та покупців здатні використовувати інструменти добросовісного впливу та чесної конкурентної боротьби; в даному аспекті безумовною перевагою стає набуття якісних конкурентних умов всією економічною формацією, а й відповідно і державою. Виділяють декілька ступенів інтенсивності вираження конкурентної боротьби: привабливі умови – передбачається отримання більшої економічної вигоди у формі прибутків на відміну від аналогічних ніш ринку виражених в попередній сегментації; помірні умови – виражаються в стабільному утриманні

наявного сегменту ринку та мінімальних витратах на проведення процесів підтримання рівня конкурентоспроможності; критичні умови – виражаються в застосуванні стратегій поглинання, витіснення з зайнятих ринкових ніш та унеможливлення в отриманні нормального рівня прибутку.

В залежності від наукових підходів щодо визначення поняття «конкуренції» формуються видові типології в підходах до трактування даного поняття для конкретного економічного об'єкта (дод. Б, табл. 1.1). В продовженні наведеного тлумачення формується поняття «конкурентоспроможність», що проявляється в здатності конкретного господарського суб'єкта задовольняти вимоги та потреби окремих груп споживачів краще за інших. Особливої гостроти та актуальності дане поняття почало набувати в умовах стрімкого розвитку глобалізацій взаємовідносин результатом котрих стало визначення понять конкурентоспроможності національної економіки та її природного і економічного багатства. В даному аспекті вираження конкурентоспроможності виявляється в здатності задовольнити, краще за інших, вимоги світових ринків і відповідно брати участь в реалізації напрямів світових економічних процесів.

Конкурентоспроможність підприємства досить часто ототожнюється з поняттям конкурентоспроможності його продукції, оскільки якісні процеси забезпечення потреб споживачів виявляються через складові реалізації його виробничої системи. Підприємство не може бути конкурентоспроможним при не конкурентоздатній продукції або послугах котрі воно виробляє. Єдиного визначення конкурентоспроможності підприємства не існує, але виділяють основні параметри його оцінки: швидкість реалізації виробленої продукції (логістичний аспект); вартість одиниці товарної продукції; якість виробленої продукції з позиції умов задоволення потреб споживача; доступність та достатність виведеного на ринок продукту при уникненні його дефіциту та наявності можливості високого рівня складових послуг в його забезпеченні; вміння раціонально використовувати виробничі ресурси, оптимізувати виробничі та управлінські процеси, економити витрати [20].

Виділяють характеристики котрі вирізняють аспекти конкурентоспроможності поміж загальним потоком продукції підприємства: наявність характеристик котрі виявляються в здатності більш якісно задовольняти потреби споживачів; стійкість умов та середовища реалізації товарного асортименту щодо можливих «натисків» конкурентів; наявність підвищеного рівня попиту в порівнянні з аналогами конкурентів; присутність адаптивних аспектів новизни щодо умов та рівня задоволення потреб споживачів; оптимальність в співвідношенні рівнів цін та можливим рівнем собівартості при одночасній наявності можливостей отримання раціонального рівня прибутку. Недоліком існуючих методичних підходів щодо оцінки рівнів конкурентоспроможності підприємств є трактування потреб споживачів як основи формування якості конкурентних процесів що виявляється в нехтуванні та не врахуванні комплексності набутих конкурентних переваг самими підприємства (можливого виявлення специфічних пропозицій та можливостей їх реалізації самими підприємствами).

Основою реалізації методики оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства виступаю фактори впливу зовнішнього середовища підприємства, оскільки вони характерно впливають на формування його внутрішніх конкурентних переваг (дод. В, рис. 1.2). Конкурентоспроможність продукції формується під вагомим впливом ряду чинників: техніко-економічних – залежність від інтенсивності праці, понесених виробничих витрат, ціни реалізації продукції, розміру амортизаційних відрахувань; наявного сервісного забезпечення – реалізується через присутність умов дієвого реалізаційного забезпечення в т.ч. в після експлуатаційній фазі; рекламній – вагомості інформаційного впливу та раціональності його сприйняття; іміджовій формі – виявляються в формуванні довготривалих усталених зв'язків з стабільно функціонуючими забезпеченнями якісних характеристик; правового забезпечення – реалізація регламентної документації конкретних економічних сфер; стандартизаційному забезпеченні – відповідності певним видам діючих стандартів та умовам їх контролю [13].

Виділяють чинники конкурентоспроможності за існуючими стадіями відтворення можливого продукту (дод. Г, рис. 1.3). Розподіл чинників впливу конкурентоспроможності реалізується за наступними стадіями: виробнича стадія – містить технічні характеристики з позиції якості, міцності, надійності та безпечності; економічні чинники містять матеріаломісткість, енергозабезпечення, об'ємні виміри та концентрації; естетичні чинники обґрунтовуються формою, виразністю, цілісністю та раціональною організацією; екологічні чинники містять міри впливу на умови навколишнього середовища з позиції експлуатаційного забезпечення; стадія продажу – характеристика умов оточуючого (реалізаційного середовища); процес реалізації продукції, кваліфікація обслуговуючого персоналу, швидкість плину процесів реалізації; сервісні пропозиції обґрунтовуються умовами надання можливих консультацій, доставки, монтажу; умови реалізації оптової торгівлі при формуванні дистриб'юторської мережі; контрактні умови реалізації продукції відносно цінової політики підприємництва; існуюча законодавча система щодо регулювання регламентного виду ви діяльності; стадія використання – сервісні послуги в процесі використання, мережа сервісного обслуговування та надання гарантійних зобов'язань; регламентний порядок після продажного обслуговування [7].

Чинники визначення конкурентоспроможності підприємства мають постійний характер вираження та перебувають в постійному співвідношенні. Змінні фактори впливу не є постійними та мають тимчасовий характер вираження котрий суттєво не впливає на формування чинників конкурентоспроможності підприємства. Більшість чинників конкурентоспроможності формуються за рахунок вимог попиту. Переважна більшість чинників мінливого характеру містять вираження через події формажорної спрямованості та ніяким чином не залежать від економічних умов діяльності конкретного господарського суб'єкта. В залежності від природи виникнення чинники конкурентоспроможності поділяються на первинні та похідно-залежні. Первинні чинники містять суттєвий вплив на формування

показників конкурентоспроможності підприємства та мають вагомий вплив на формування її показників як в формальному так і факторному їх вираженні, особливо в середньостроковій господарській альтернативі [11, с. 104-106].

Сучасні економічні реалії вимагають від чинників конкурентоспроможності підприємства підпорядкованості певного роду екологічним параметрам. Дані параметри характеризують рівні шкідливих речовин що можуть бути наявні в продукції підприємства, можливих впливів у вигляді заданої шкоди навколишньому середовищу, різного роду випромінювання та ін. Суровий контроль вмісту даних впливів значно підвищує рівень конкурентоспроможності підприємства та сприяє отриманню додаткового валового доходу.

Аналіз методики оцінки конкурентоспроможності підприємств потребує кількісного обґрунтування (дод. Д, рис. 1.3), з позиції процесів вивчення ринкового середовища, збору даних про функціональну діяльність конкурентів, вивчення запитів покупців. Дана методика ґрунтується на викисанні аналізу бальної оцінки умов та переліків конкурентоспроможності підприємства опираючись на наступні його характеристики: технічні параметри – залежність від експлуатаційних характеристик товару та його призначення; естетичні – зовнішні характеристика номенклатури виробництва; ергономічні – міру задоволення потреб споживача з врахуванням особливостей його психологічних надбань; нормативні – виявлення відповідності заявленим стандартам та параметрам; економічні – цінова політика, гарантійні зобов'язання та умови можливого обслуговування. Врахування вище наведених характеристик та їх бальна оцінка створюють передумови для розробки та коректування дієвого конкурентоспроможного середовища розвитку організаційних структур що в свою чергу базується на розрахунку ряду інтегральних показників конкурентоспроможності продукції підприємства в середньому по галузі. Дані показники стають орієнтиром оцінки рівня конкурентоспроможності конкретно діючого підприємства та еталоном його розвитку в майбутній перспективі.

Розділ 2. Аналіз господарської діяльності ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області

Згідно лісорослинного районування територія ДП «Білокоровицький лісгосп» відноситься до північно-східної частини Українського Полісся. Клімат району розташування держлісгоспу помірно-континентальний з теплим вологим літом і холодною зимою. По агрокліматичному районуванню держлісгосп віднесено до агрокліматичного району Житомирської області. До кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень, відносять пізні весняні та ранні осінні заморозки. В цілому клімат даного лісорослинного району досить сприятливий для успішного росту головних лісоутворюючих порід, що підтверджується наявністю насаджень високих бонітетів. Територія ДП «Білокоровицький лісгоспу» за характером рельєфу являє собою хвилясту рівнину. В основі геологічної будови лежать граніти, які близько підходять і місцями виходять на поверхню. Ґрунти в районі розташування ДП «Білокоровицький лісгосп» в основному дерново-підзолисті і дерновосередньо-підзолисті. За механічним складом вони належать до піщаних, супіщаних, рідше піщаносугленкових різновидів. Вони характеризуються кислою реакцією, недостатньою насиченістю лугами, бідною рухомістю гумусу, безструктурністю [3].

Важливою економічною характеристикою відображення процесів ефективності діяльності державного підприємства є міра забезпечення та використання його ресурсного потенціалу (рис.2.1). За структурою наявних виробничих ресурсів 2018-2021 рр. понад 36,1 % складає середньорічна вартість виробничих активів в загальній структурі їх відображення, при цьому в 2020 р. їх вартість знизилася на 3336,2 тис грн. в порівнянні з 2018 р. що є негативною тенденцією. Вартість власного капіталу в 2020 р. зросла в порівнянні з 2018 р. на 2758,1 тис грн. що є позитивною економічною тенденцією.

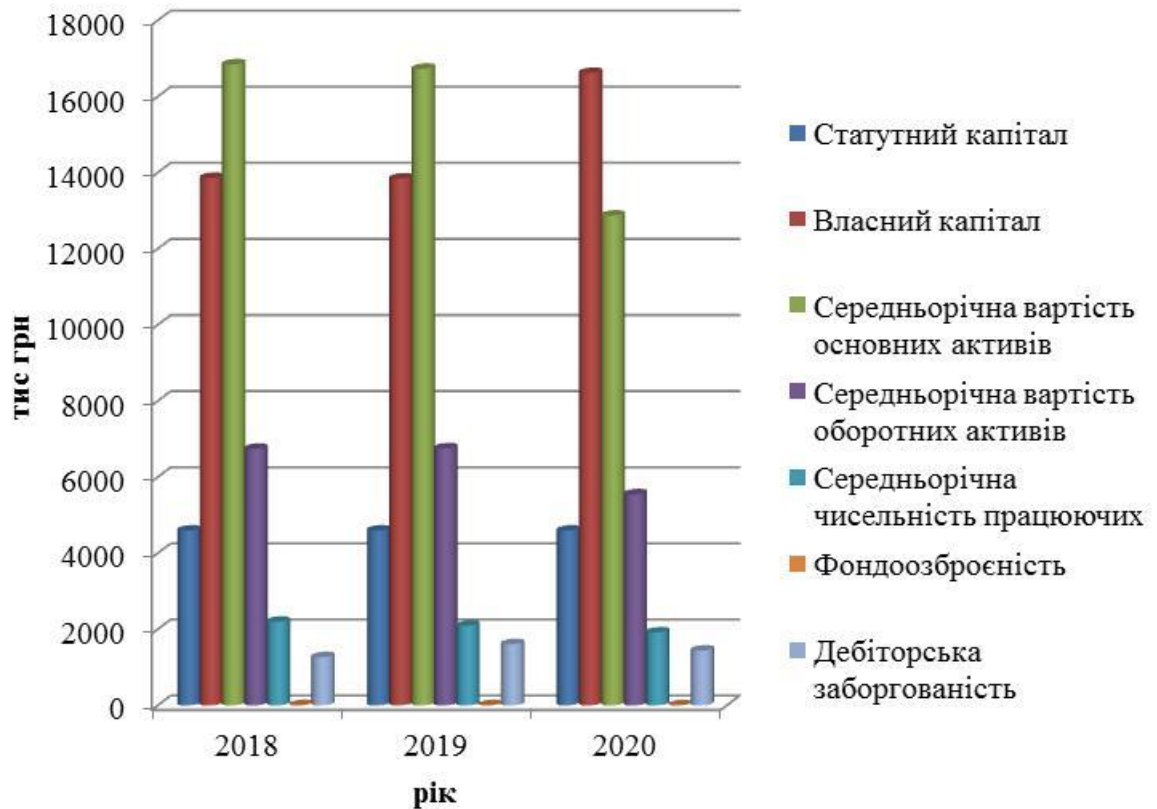

Рис 2.1. Ресурсне забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Аналіз фінансового стану підприємства вказує на незначні структурні зміни загальній вартості активів майна котра в 2020 р. склала 24588,0 тис грн. та зросла в порівнянні з 2018 на 920, тис грн. Вартість необоротних активів в 2020 р. склала 16732,1 тис грн. та в відносному своєму зростанні до 2018 р. склала 827,0 тис грн. В свою чергу підприємство використовує процеси залучення капіталу ззовні: в господарському періоді 2020 р. сума залученого капіталу склала 10741,0 тис грн. Зазначена характеристика може бути ефективною з позиції низької вартості плати за використаний капітал, оскільки запозичені ресурси використання потребують погашення боргових зобов'язань що в значній мірі впливає на ефективність функціонування загалом всього підприємства. Негативною господарською характеристикою є показник зносу основних фондів який в 2020 р. склав 0,56 при середньообліковій чисельності працівників 1920 чол. (дод. Е, табл.. 2.1).

Виявлення кризових явищ в економічному середовищі всієї країни вплинули на значне подорожчання ресурсів що в свою чергу відображається на зменшенні рівня основних показників ефективності використання виробничих ресурсів підприємства (рис. 2.2.): в 2020 р. показник рівня фондівіддачі зменшився на 0,3 грн в порівнянні 2018 р.; показник рівня матеріалівіддачі на 0,62 грн; продуктивність праці зменшилася майже в 1,9 раза та склала 6,37 грн в 2020р. в порівнянні з аналогічним показником 2018 р. на рівні 12,3 грн.

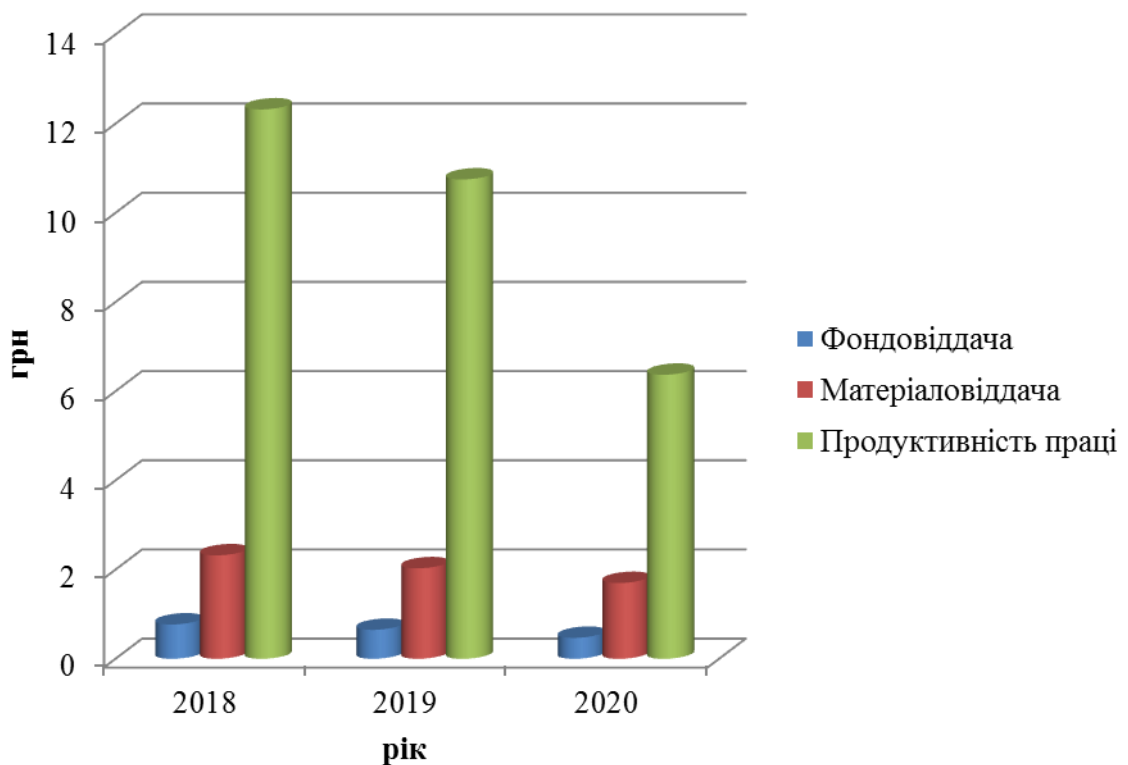

Рис. 2.2. Показники ефективності використання виробничих ресурсів ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Зазначені тенденції в значній мірі впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства, оскільки стрімке зростання частки витратного забезпечення ведення господарської діяльності впливає на втрату конкурентних позицій, подорожчання продукції та здійснення додаткових витрат на утримання існуючих ринкових позицій в середньостроковій господарській альтернативі.

Аналіз показників рівня рентабельності ДП «Білокоровицький лісгосп» 2018-2020 рр. спостерігається чітка тенденція до їх зниження (рис. 2.3). Показник рівня рентабельності діяльності підприємства в 2020 р. в порівнянні до 2018 р. зменшився більш ніж в 3,5 раза та склав лише 0,29 %. Зазначена прибутковість є досить низькою та створює реальні передумови виникнення кризових явищ в господарській структурі підприємства. В 2020 р. в порівнянні з 2018 р. також зменшився показник рівня окупності виробничих витрат на 24,8 % що вказує на негативні тенденції в використанні наявного ресурсного забезпечення підприємства та необхідності докорінної перебудови існуючого виробничого забезпечення.

Варто зазначити що в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. підприємство скоротило суму адміністративних витрат на 1 грн собівартості продукції до 0,08 грн, а також зріс коефіцієнт окупності активів на 27 % до рівня 0,98 що є безумовною позитивною характеристикою.

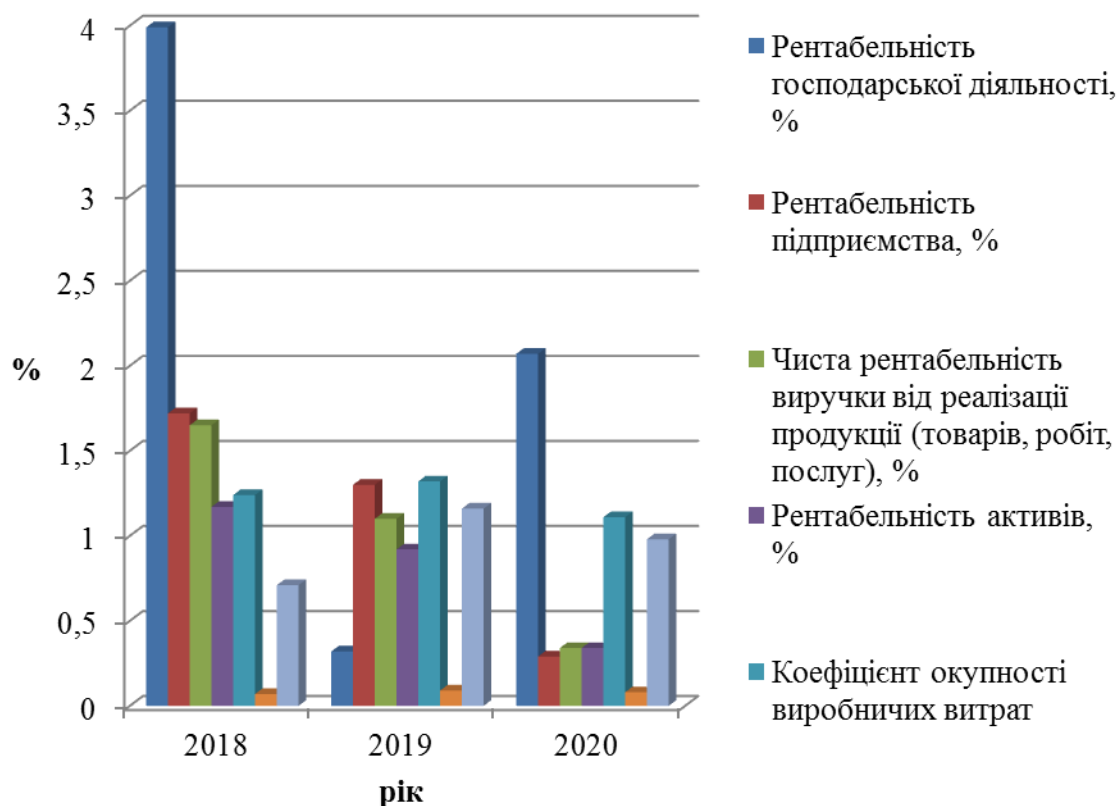

Рис. 2.3. Аналіз показників рівня рентабельності ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

З метою раціоналізації існуючого рівня конкурентоспроможності ДП «Білокоровицький лісгосп» було проведено аналіз сегментації регіонального ринку основних конкурентних груп підприємства. Основними визначальними показниками наведеної сегментації стали: кількісна оцінка окупності витрат та якість продукції в загальній системі сегментації регіонального збуту продукції на умовах їх бальної оцінки в господарському періоді 2018-2020 рр.

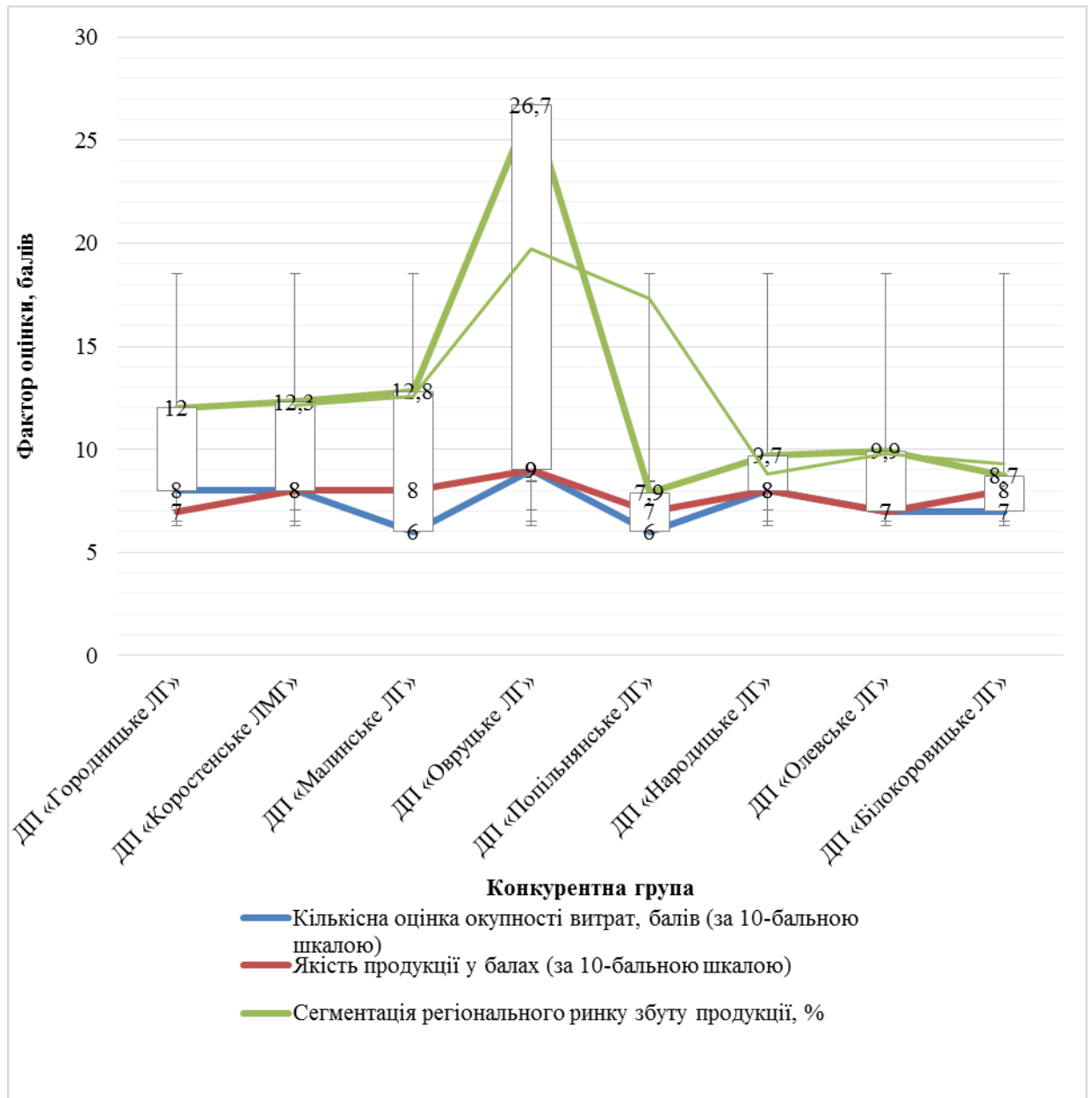

Рис. 2.4. Аналіз сегментації рівня конкурентного забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Результати проведеного аналізу вказують про вкрай негативні тенденції перспектив конкурентоспроможності ДП «Білокоровицький лісгосп» з позиції можливої сегментації його ринкового середовища (23,7 од.). Лідерами групи є ДП «Овруцьке ЛГ» (44,7 од.) та ДП «Коростенське ЛМГ» (28,3 од.). З метою якісної оцінки умов реалізації товарної продукції ДП «Білокоровицький лісгосп» було проаналізовано основні показники тривалості циклів господарської діяльності підприємства.

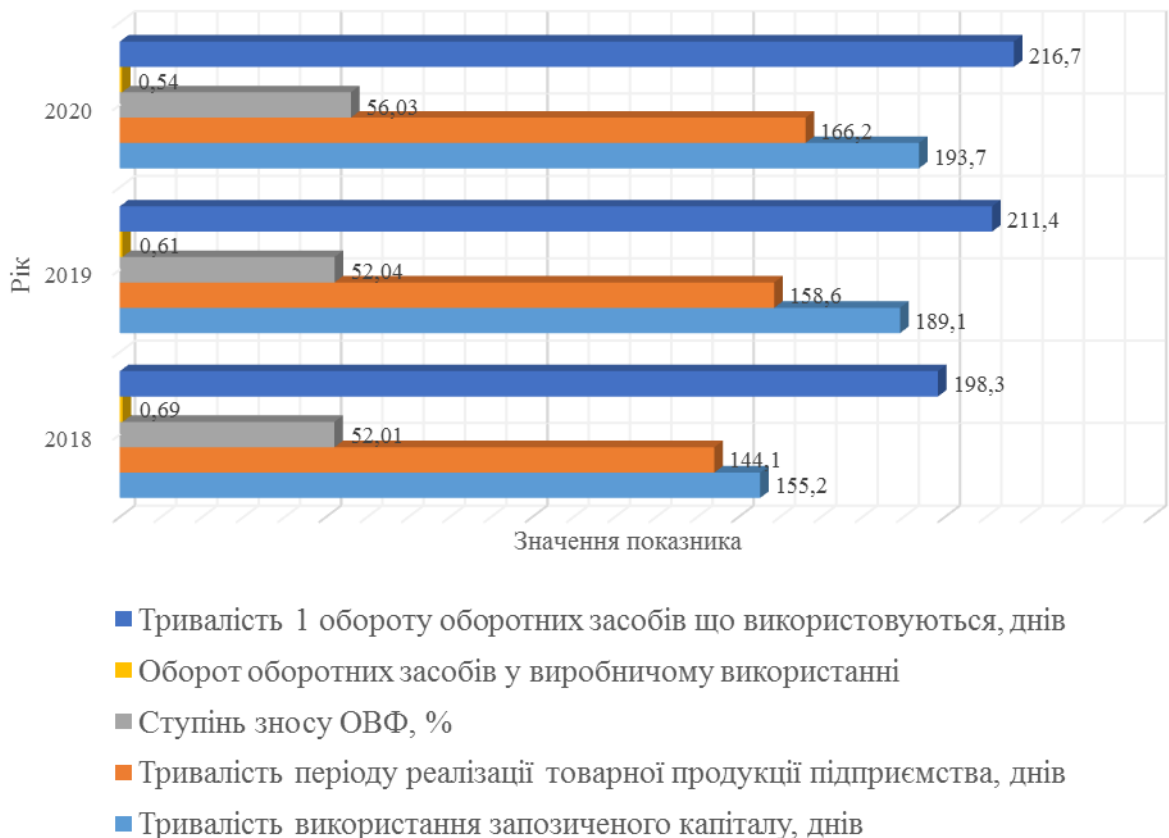

Рис. 2.5. Аналіз показників оборотності основних засобів виробничого споживання ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Проведені дослідження вказують на збільшення термінів обороту оборотних засобів, ступеня зносу ОВФ, тривалості реалізації товарної продукції та тривалості використання запозиченого капіталу 2020 р. в порівнянні з 2018 р. Дані господарські тенденції є негативними та в значній мірі впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Розділ 3. Альтернативне планування умов підвищення рівня конкурентоспроможності ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області.

З метою підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства пропонуємо якісно оновити базу технологічного його оснащення та запровадити в використання нове обладнання для виробництва дерев'яної вагонки вищого гатунку. Реалізація умов даного забезпечення передбачає придбання та використання нового обладнання, проведення пуско-налагоджувальних робіт та ін. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Проектне обґрунтування умов якісного технічного забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» з метою зростання рівня його конкурентоспроможності (2022-2026 рр.).

Вид використовуваного обладнання та умов реалізації	Вид залучення	Вартість, тис грн	Характеристика умов використання
Вуглова дискова пиломара ПЛК-16	Закупівля	311,3	Проведення монтажних та пуско-налагоджувальних робіт
Фрезувальне устаткування HOLZMANN 3.0	Придбання	255,4	Проведення монтажних та пуско-налагоджувальних робіт
Лінія автоматичного завантаження та пакування OLCED 1.5	Придбання	186,3	Проведення монтажних та пуско-налагоджувальних робіт
База реалізації	Діюча господарська структура	145,3	Залучення та використання послуг профільних організацій
Експлуатаційні умови	Залучення	126,8	Залучення та використання послуг профільних організацій
Кваліфікація працівників	Залучення	64,8	Залучення та використання послуг профільних організацій
Інші витрати	Залучення	111,9	Залучення та використання послуг профільних організацій
Кошторис витрат			1201,8

Кошторис витрат для якісного технічного переоснащення виробництва пропонуємо сформувати на умовах планового запозичення в вигляді

кредитного ресурсу державного банку. В даному випадку плануємо використати кредит в сумі 1201,8 тис грн. строком на 5 років під існуючу ставку кредитування в розмірі 21,5 %. Дане запозичення є доцільним з точки зору доступності його використання та присутності страхових виплат у випадку настання ризикових ситуацій.

Обґрунтування умов реалізації якісного технічного переоснащення виробництва передбачає структуризацію витрат за конкретними господарськими періодами (рис. 3.1): загальна сума запозиченого ресурсу до повернення складе 3169,1 тис грн. за весь період реалізації умов якісного технологічного переоснащення з врахуванням амортизаційних відрахувань в розмірі 870,3 тис грн., та страхових платежів в розмірі 365,1 тис грн. при діючих умовах реалізації проекту.

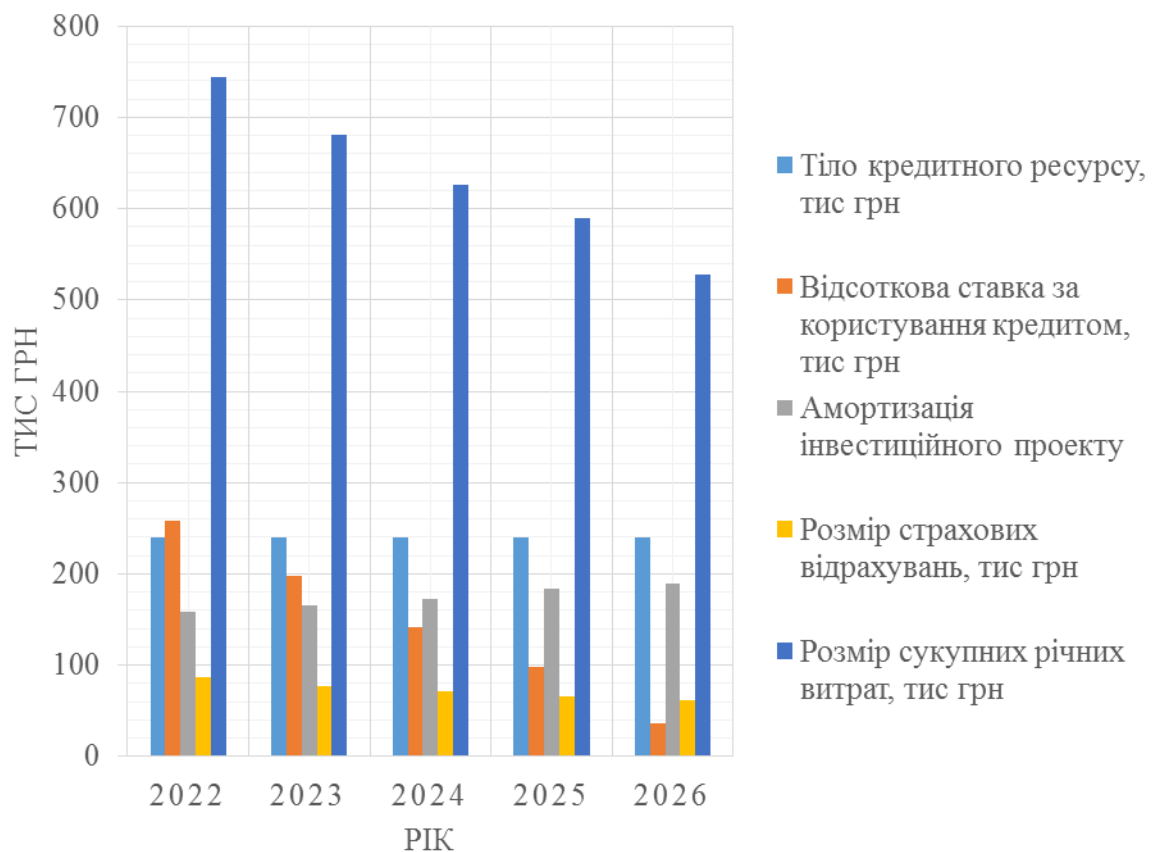

Рис. 3.1. Обґрунтування умов якісного технічного забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» з метою зростання рівня його конкурентоспроможності на умовах використання запозиченого ресурсу (2022-2026 рр.).

Враховуючи експлуатаційні характеристики зазначеного обладнання та його продуктивність пропонуємо виробляти щорічно 450 м³ вагонки вищого гатунку при наступних вхідних умов забезпечення: ціна реалізації 1 м³ товару складатиме 4850 грн.; повна собівартість виробництва 1 м³ товару складатиме 2164,5 грн. Тобто середньорічна виручка від реалізації продукції складе 2182,5 тис грн, а середньорічний рівень повної собівартості складатиме 982,1 тис грн. (рис. 3.2). Конкурентоспроможність даного виду продукції проявлятиметься через цінові важелі регулювання (середня ціна реалізації аналогічного виду продукції на регіональному ринку складає 5068,1 грн за 1 м³). Рівень сукупної рентабельності реалізації умов технологічного забезпечення складе 63,41 % при умовах впливу помірному рівня інфляції.

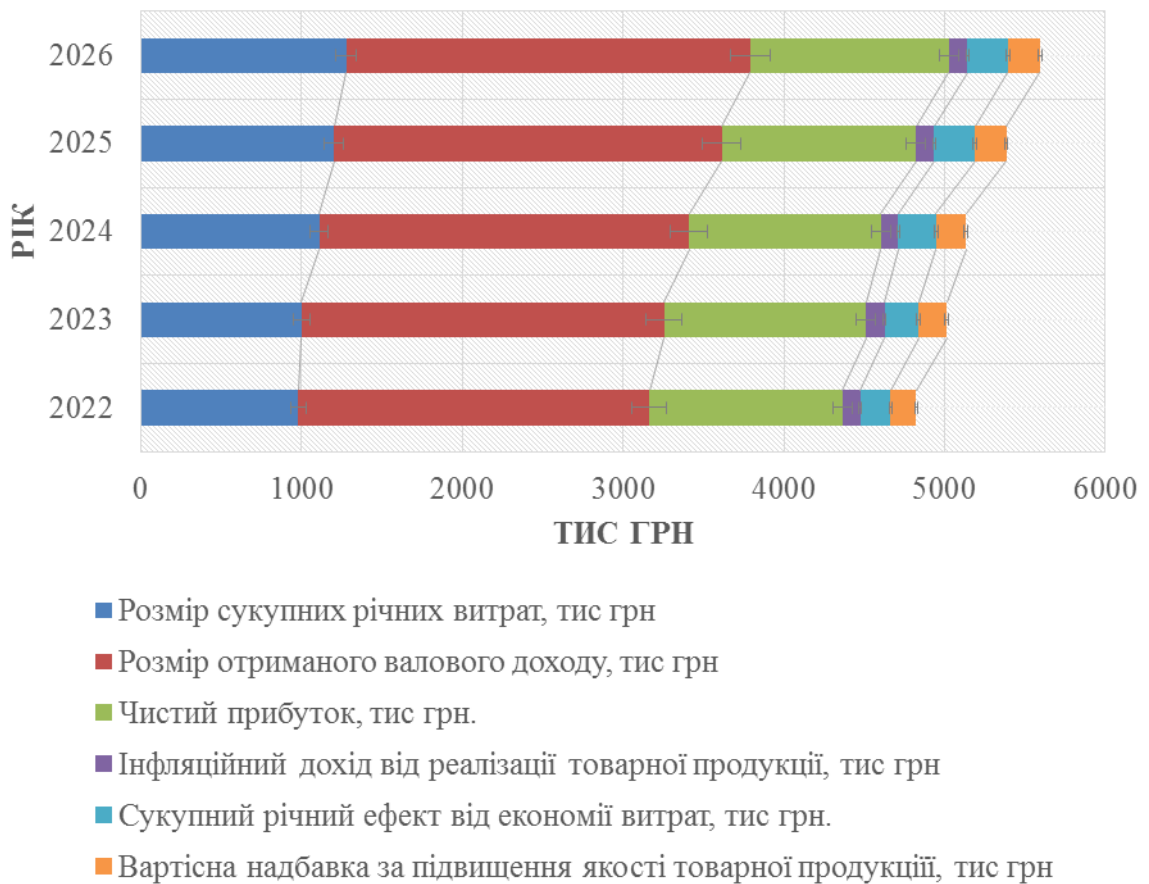

Рис. 3.2. Ефективність умов якісного технічного забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» з метою зростання рівня його конкурентоспроможності на умовах використання запозиченого ресурсу (2022-2026 рр.).

Функціонал окупності термінів реалізації технічного переоснащення ДП «Білокоровицький лісгосп» 2022-2026 рр. враховує також лінійну експлояцію результативності за рівнем чистого прибутку (рис. 3.3).

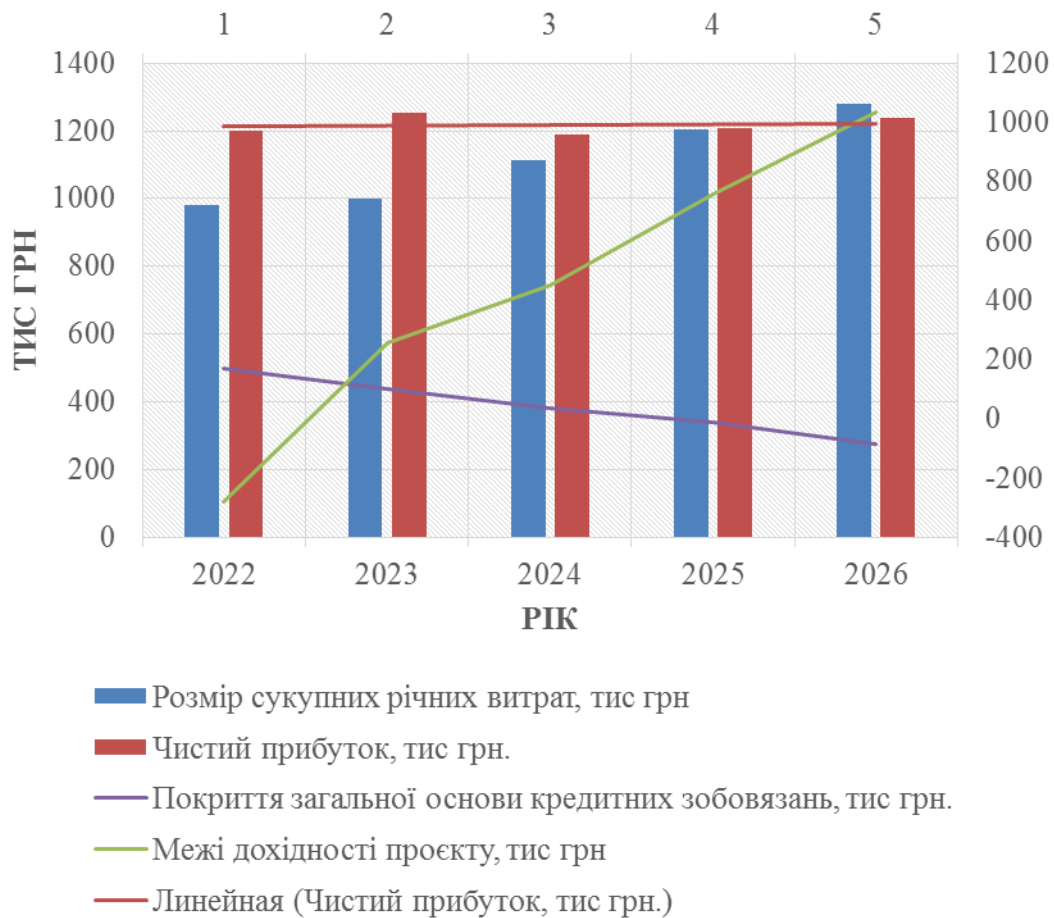

Рис. 3.3. Функціонал окупності термінів реалізації технічного забезпечення ДП «Білокоровицький лісгосп» з метою зростання рівня його конкурентоспроможності на умовах використання запозиченого ресурсу (2022-2026 рр.)

Отже терміном окупності витрат доцільно вважати 2 квартал 2023 р. точки перетину межі дохідності проекту лінійного вирівнювання ряду динаміки за формуванням розміру чистого прибутку. Наведене обґрунтування дає змогу значно поліпшити рівень конкурентоспроможності підприємства та створити реальні умови для суттєвого зростання рівня його прибутковості в стратегічних альтернативах розвитку дієвого конкурентного середовища при функціональних змінах технологічного оснащення виробництва.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Єдиного визначення конкурентоспроможності підприємства не існує, але виділяють основні параметри його оцінки: швидкість реалізації виробленої продукції (логістичний аспект); вартість одиниці товарної продукції; якість виробленої продукції з позиції умов задоволення потреб споживача; доступність та достатність виведеного на ринок продукту при уникненні його дефіциту та наявності можливості високого рівня складових послуг в його забезпеченні; вміння раціонально використовувати виробничі ресурси, оптимізувати виробничі та управлінські процеси, економити витрати.

Сучасні економічні реалії вимагають від чинників конкурентоспроможності підприємства підпорядкованості певного роду екологічним параметрам. Дані параметри характеризують рівні шкідливих речовин що можуть бути наявні в продукції підприємства, можливих впливів у вигляді заданої шкоди навколишньому середовищу, різного роду випромінювання та ін.

Територія ДП «Білокоровицький лісгоспу» за характером рельєфу являє собою хвилясту рівнину. В основі геологічної будови лежать граніти, які близько підходять і місцями виходять на поверхню. Ґрунти в районі розташування ДП «Білокоровицький лісгосп» в основному дерново-підзолисті і дерновосередньо-підзолисті. За механічним складом вони належать до піщаних, супіщаних, рідше піщаносугленкових різновидів. Аналіз фінансового стану підприємства вказує на незначні структурні зміни загальній вартості активів майна котра в 2020 р. склала 24588,0 тис грн. та зросла в порівнянні з 2018 на 920, тис грн. Вартість необоротних активів в 2020 р. склала 16732,1 тис грн. та в відносному своєму зростанні до 2018 р. склала 827,0 тис грн.

Аналіз показників рівня рентабельності ДП «Білокоровицький лісгосп» 2018-2020 рр. спостерігається чітка тенденція до їх зниження. Показник рівня рентабельності діяльності підприємства в 2020 р. в порівнянні до 2018 р. зменшився більш ніж в 3,5 раза та склав лише 0,29 %. Зазначена прибутковість

є досить низькою та створює реальні передумови виникнення кризових явищ в господарській структурі підприємства. В 2020 р. в порівнянні з 2018 р. також зменшився показник рівня окупності виробничих витрат на 24,8 % що вказує на негативні тенденції в використанні наявного ресурсного забезпечення підприємства та необхідності докорінної перебудови існуючого виробничого забезпечення.

Результати проведеного аналізу вказують про вкрай негативні тенденції перспектив конкурентоспроможності ДП «Білокоровицький лісгосп» з позиції можливої сегментації його ринкового середовища (23,7 од.). Лідерами групи є ДП «Овруцьке ЛГ» (44,7 од.) та ДП «Коростенське ЛМГ» (28,3 од.). Загальна сума запозиченого ресурсу до повернення складе 3169,1 тис грн. за весь період реалізації умов якісного технологічного переоснащення з врахуванням амортизаційних відрахувань в розмірі 870,3 тис грн., та страхових платежів в розмірі 365,1 тис грн. при діючих умовах реалізації проекту. Враховуючи експлуатаційні характеристики зазначеного обладнання та його продуктивність пропонуємо виробляти щорічно 450 м3 вагонки вищого гатунку при наступних вхідних умовах забезпечення: ціна реалізації 1 м3 товару складатиме 4850 грн.; повна собівартість виробництва 1 м3 товару складатиме 2164,5 грн. Тобто середньорічна виручка від реалізації продукції складе 2182,5 тис грн, а середньорічний рівень повної собівартості складатиме 982,1 тис грн. (рис. 3.2). Рівень сукупної рентабельності реалізації умов технологічного забезпечення складе 63,41 % при умовах впливу помірному рівня інфляції.

Терміном окупності витрат доцільно вважати 2 квартал 2023 р. точки перетину межі дохідності проекту лінійного вирівнювання ряду динаміки за формуванням розміру чистого прибутку. Наведене обґрунтування дає змогу значно поліпшити рівень конкурентоспроможності підприємства та створити реальні умови для суттєвого зростання рівня його прибутковості в стратегічних альтернативах розвитку дієвого конкурентного середовища при функціональних змінах технологічного оснащення виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В. Г. Капіталізація вітчизняного сільського господарства: ідентифікація і мотиви здійснення. *Економіка АПК*. 2006. № 1. С. 40-54.
2. Аранчій В. І. Теоретичні аспекти формування конкурентних стратегій аграрних підприємств. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Полтава. ПДАА. 2013. Вип. 2(5). Т. 3. С. 3-7.
3. Арестенко Т. В. Фактори формування конкурентоспроможності підприємств АПК та їх маркетингова складова. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. Мелітополь. Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». 2010. № 2(10). С.8-15.
4. Балабанова Л. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: навч. посіб. К. ВД «Професіонал». 2006. 448 с.
5. Балабанова Л. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств на основі маркетингу : монографія. Донецьк. Дон ГУЕТ ім. Туган-Барановського. 2004. 147 с.
6. Блонська В. І. Підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства як основний фактор його діяльності. *Науковий вісник*. 2008. С. 173-177.
7. Ботвіна Н. О. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. канд. екон. Наук. Нац. аграр. ун-т. Півден. філіал «Крим. агротехнол. ун-т». Сімф. 2008. 29 с.
8. Гончаров В.М. Удосконалення методів конкурентної оцінки учасників ринку з використанням кількісного і якісного підходів. *Економіка і менеджмент: матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених ЕМ-2010*. Львів. Вид-во Львівської політехніки. 2010. С. 20-22.
9. Гривківська О. В. Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства : монографія. Т. Астон. 2012. 337 с.

10. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках : монографія. Кривий Ріг. Видавничий дім. 2005. 324 с.
11. Гудзинський О. Д. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств в умовах їх інноваційного розвитку : монографія. Київ, Компринт. 2017. 255 с.
12. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: *Навч. посібник*. К. ЦНЛ. 2006. 384 с.
13. Євдокімова М. О. Напрями підвищення ефективності виробничо-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Л, 2011. 20 с.
14. Збарський В. К. Конкурентоспроможність високотоварних сільськогосподарських підприємств : монографія. К. 2009. 310 с.
15. Іванюта В. Ф. Теоретико-методологічні підходи формування конкурентоспроможності. *Агро інком*. 2008. № 1-2. С. 97-101.
16. Клименко С .М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: *Навч. посібник*. К. КНЕУ. 2008. 520 с.
17. Ковтун О. І. Конкурентоспроможність підприємства: стратегічний контекст : монографія. Львів. Видавництво Львівської комерційної академії. 2013. 276 с.
18. Ковтуненко К. В. Диверсифікація діяльності виробничого підприємства в умовах глобалізаційних змін. *Бізнес Інформ*, №9, 2016. С. 153-158.
19. Корінько М.Д. Ризики при диверсифікації. *Актуальні проблеми економіки*, №7, 2009. С. 69-73.
20. Кривенко М. П. Теоретичні засади формування конкурентних переваг підприємства. *Науково-технічна інформація*. 2007. № 3. С. 26-30.
21. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України : монографія. К, Ін-т аграр. Економіки. 2010. 470 с.

22. Мазнев Г. Є. Бізнес-планування технологічних процесів переробки сільськогосподарської продукції : навч. посібн. Х, Міськдрук. 2010. 129 с.
23. Мартиненко В. П. Методи оцінки конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 10(89). С. 42-45.
24. Нестерчук Ю. О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві : монографія. Умань, «Сочінський». 2009. 372 с.
25. Олійник Т. І. Агроінтеграція – фактор підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 2. С. 56-59.
26. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка та стратегія забезпечення : монографія. Дніпропетровськ. ДУЕП. 2012. 276 с.
27. Прохорова В. В. Формування механізму прийняття рішень з управління економічним розвитком підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці* : зб. наук. праць. Вип. 35. К. НАУ. 2010. С.115-124.
28. Ткачук В.І. Диверсифікація аграрного підприємництва : монографія. Житомир, ЖНАЕУ, 2011. 268 с.
29. Фурман Т. О. Ефективність функціонування сільськогосподарських виробничих формувань різних організаційно-правових форм: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Х. 2010. 20 с.
30. Хромушина Л. А. Еколого-економічна безпека розвитку сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. Наук. К. 2009. 20 с.
31. Цогла О. О. Формування конкурентних переваг підприємства шляхом диверсифікації його діяльності. *Актуальні проблеми економіки*, № 4, 2010. С. 109-112.
32. Шиш І. М. Економіко-математичне моделювання структури виробництва на підприємствах малого бізнесу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. Наук. Д. 2010. 20 с.

ДОДАТКИ

Рис. 1.1. Об'єкт, суб'єкт та предмет конкуренції

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [6].

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення сутності поняття «конкуренція»

Вчений	Визначення поняття «конкуренція»
Азоєв Г. Л., Зав'ялов П. С., Райзберг Б. А.	Економічний процес взаємодії, взаємозв'язку й боротьби між виступаючими на ринку підприємствами з метою забезпечення кращих можливостей збуту своєї продукції, задоволення різноманітних потреб покупців.
Кіперман Г. Я.	Процес взаємодії, взаємозв'язку і боротьби виробників і постачальників при реалізації продукції, економічне суперництво між відособленими товаровиробниками або постачальниками товарів (послуг) за найбільш вигідні умови збуту.
Макконел К. Р., Брю С. Л.	Наявність на ринку більшої кількості незалежних покупців і продавців, та можливість для них вільно входити на ринок і залишати його.
Маршал А.	Змагання однієї людини з іншими, особливо при купівлі або продажу чого-небудь.
Спірідонов І. А.	Економічний процес взаємодії, взаємозв'язку й боротьби між виступаючими на ринку підприємствами з метою забезпечення кращих можливостей збуту своєї продукції, задоволення різних потреб покупців й одержання найбільшого прибутку.
Перцовський Н. І.	Процес управління суб'єктом власними конкурентними перевагами для досягнення своїх цілей у боротьбі з конкурентами, за задоволення об'єктивних або суб'єктивних потреб у межах законодавства або в природних умовах.
Фахтхурдінов Р. А.	Змагання господарюючих суб'єктів, коли їхні самостійні дії ефективно обмежують можливість кожного з них односторонньо впливати на загальні умови обігу товарів на відповідному товарному ринку.
Юр'єва Т. В.	Змагання між товаровиробниками за найбільш вигідні сфери вкладання капіталу, ринку збуту, джерела сировини.

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [12, с. 116-141].

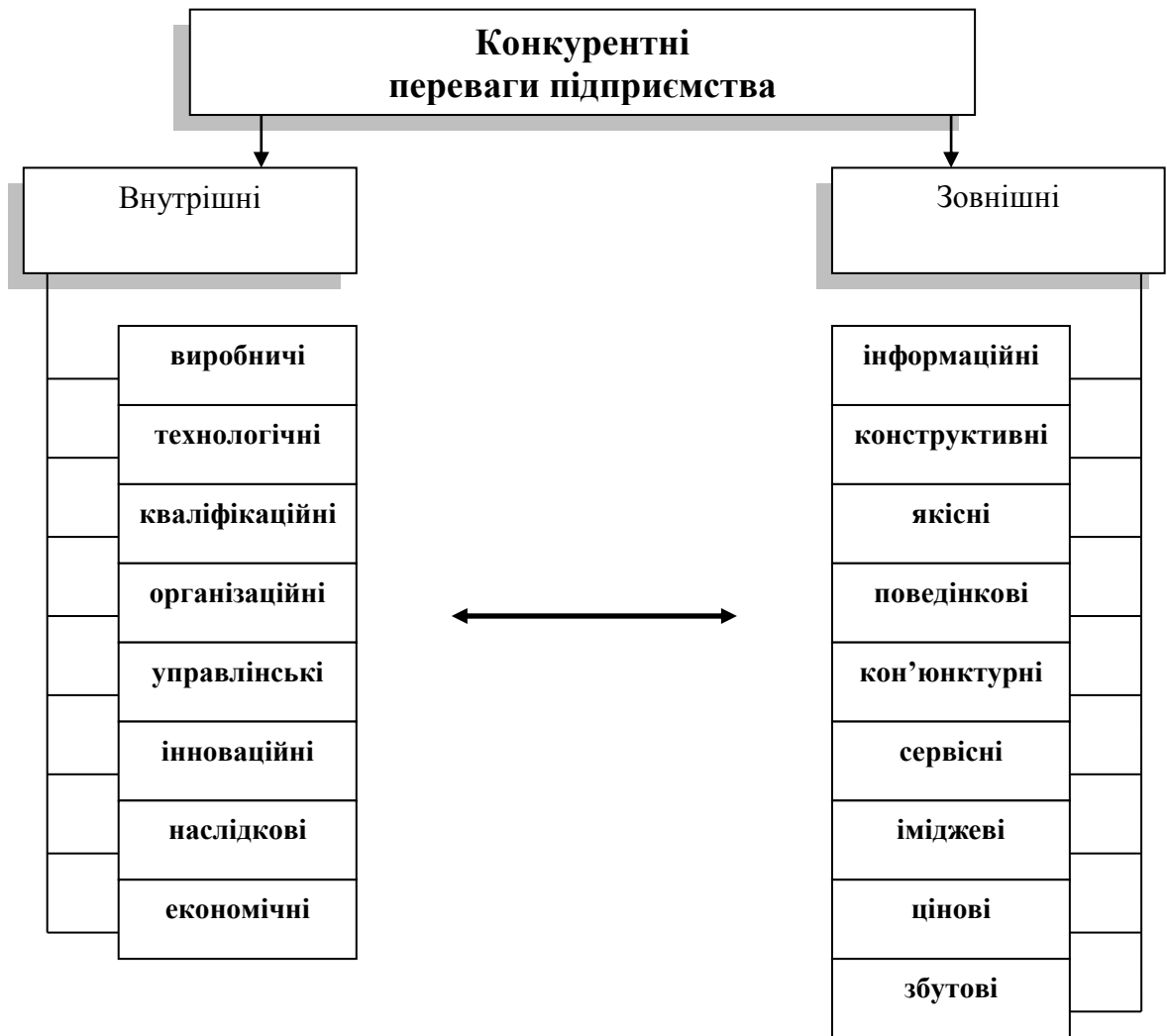

Рис. 1.2. Характеристика зовнішніх та внутрішніх конкурентних переваг

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [27].

Таблиця 1.2

**Чинники конкурентоспроможності товару за стадіями відтворення
новоствореного продукту**

Стадія відтворення продукту	Назва чинника
Виробнича стадія	<ul style="list-style-type: none"> • Технічні: якість, міцність, надійність, безпечність • Економічні: матеріаломісткість, енергоспоживання, габарити, об'єм, вага, концентрація • Естетичні: художня виразність та колорит, раціональна організація форми, цілісність композиції • Екологічні: вплив на природне та предметне середовища • Експлуатаційні: простота користування (приготування), комфортність, ремонтпридатність, зручність в експлуатації.
Стадія продажу	<ul style="list-style-type: none"> • Споруда крамниці: інтер'єр, ергономічні умови • Процес продажу: кваліфікація персоналу, швидкість обслуговування, знання іноземних мов • Сервіс у процесі продажу: консультація персоналу, доставка, підгонка, монтаж, установка на місці. • Гуртовий продаж: франчайзинг, мерчандайзинг, фірмова мережа, дистриб'ютори • Умови контракту: ціна, знижка, система оплати • Законодавство з регулювання обміну: мито, податки, дотації, правовий захист товару.
Споживання, користування	<ul style="list-style-type: none"> • Сервіс у процесі користування, споживання: мережа пунктів ремонту та гарантійного обслуговування • Післяпродажний період: використання за повторним призначенням, продовження експлуатації через оновлення.

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [18].

Рис.1.3. Формування вимог до виробу та визначення переліку показників оцінки конкурентоспроможності підприємства

Таблиця 2.1

Фінансовий стан ДП «Білокоровицький лісгосп» Коростенського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020р. до 2018р. (+,-)
1. Загальна вартість активів (майна), тис грн.	23668	23591	24588	920
2.Вартість необоротних (довгострокових, постійних) активів, тис грн	15905	16847	16732	827
3. Вартість оборотних активів, тис грн	7763	6744	7856	93
4. Дебіторська заборгованість, тис грн	1907	2510	1766	-141
5. Власний капітал, тис грн	15257	13865	13847	-1410
6. Залучений капітал, тис грн	8411	9726	10741	2330
7. Фондоозброєність, грн за оплатою праці на середньооблікового працівника, тис грн/чол.	9,43 14,79	8,37 16,73	7,29 18,76	-2.14 3.97
8. Вартість основних засобів, тис грн первісна залишкова	33273 15133	35047 16233	36012 16006	2739 873
9. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,55	0,54	0,56	0.01
10. Матеріаломісткість господарської діяльності	0,65	1,24	0,55	-0.1
11. Трудомісткість господарської діяльності	0,27	0,29	0,31	0.04
12. Фондомісткість господарської діяльності	-	0,05	0,07	-
13. Коефіцієнт співвідношення: необоротних і оборотних активів	2,05	2,49	2,13	0.12
оборотних і необоротних активів	0,49	0,40	0,47	0.02
14. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	2350	2095	1920	-430